

Розвінчати міф «Дитина ламає іграшки, бо розбещена і не вміє цінувати речі» Дізнатися, як угамувати «руйнівні» наміри дитини й водночас задовольнити її потреби

Чому дитина ламає іграшки?

Батьки купують дитині нові й нові іграшки, бо прагнуть зробити її дозвілля цікавим і різноманітним. Дитина ж замість того, щоб захоплено гратися, відриває лялькам голови, кидає на підлогу машинки або розпорює черева плюшевим звірятам. Така поведінка типова для дошкільників. Утім, цей факт навряд чи втішить батьків і вихователів, адже вони, насамперед, хочуть знати, чому так відбувається. Виділимо основні причини, через які дитина може вдаватися до руйнівних дій та ламати іграшки.

Пізнавальний інтерес

Три-п'ятирічна дитина проявляє дослідницький інтерес до предметного світу — вона хоче збагнути, як все влаштоване і працює. Найпростіший і найдоступніший спосіб це зробити — розібрати, помацати, спробувати, відчутти. Дитина не може по-іншому зрозуміти, чому вмикається ліхтарик або із чого зробили м'яч-стрибунець. Бажання осягнути навколишній світ сильніше, аніж усвідомлення того, що іграшка може зламатися. Тому дитина може розібрати ліхтарик на найдрібніші деталі, а м'ячик — просто надкусити.

Гіркий досвід та усвідомлення, що іграшка зіпсувалася, приходять тоді, коли дитина отримає задоволення від дослідницької діяльності. Як наслідок, зламана іграшка може засмутити дитину не менше, ніж батьків, зокрема, якщо вона була улюбленою.

Рекомендації для батьків. Не сваріть дитину за заламану іграшку. Для неї це ще більша прикрість, ніж для вас. Ставтеся із розумінням до особливостей цього вікового періоду, адже протягом нього дитина формує мотивацію навчатися й досліджувати навколишній світ.

Складіть разом із дитиною іграшку, яку вона розібрала. Запропонуйте дитині досліджувати ті іграшки, які не шкода розібрати остаточно і безповоротно. Купуйте допитливій дитині навчальні та розвивальні ігри, конструктори та кубики. Відвідайте разом із нею виставки, музеї, пізнавальні ігрові майданчики. Аби дитина мала змогу реалізувати свій дослідницький потенціал, залучайте її до практичного життя: готуйте разом, ремонтуйте, прибирайте у квартирі. Використовуйте більше ігор із піском: під час них дитина може ліпити, розділяти й ламати різні пасочки й, відповідно, вивільняти зайву енергію, негативні емоції.

Рекомендації для вихователів. Проводьте для допитливих дітей заняття, під час яких вони матимуть змогу самостійно розбирати і вивчати різні предмети. Попросіть батьків принести іграшки, які діти можуть досліджувати. Ці заняття будуть своєрідною межею дозволеного: так ви зможете зберегти іграшки цілісними й діти зможуть сповна задовольнити свій дослідницький інтерес. Однак попередьте вихованців, що розбирати чужі іграшки не можна.

Злість та образа

Ламати іграшки дитина може тоді, коли злиться чи відчуває образу. Поспостерігайте за дитиною і з'ясуйте, які емоції вона відчуває під час гри, коли саме та за яких умов це відбувається. Наприклад, якщо дошкільник задумався, міцно скрутив іграшку й ненароком зламав її, поговоріть із ним про те, що його турбує, чи зверніться по допомогу до практичного психолога.

Щоб з'ясувати, що відчуває дитина, використовуйте проєктивні методики. Завдяки ним дитина зможе не лише показати свій стан, а й виразити його назовні у безпечний спосіб.

Рекомендації для батьків. Навчайте дитину контролювати її почуття, проговорювати емоції. Це дасть їй змогу усвідомити її почуття й адекватно висловлювати емоції.

Невдоволення іграшкою

Трапляється, що дитина із якихось причин не може сказати батькам, що іграшка їй не до вподоби, а інших забавок вони не купують. Найдієвіший вихід — зламати іграшку. Тоді, можливо, батьки придбають нові іграшки, які їй сподобаються.

Рекомендації для батьків. Поміркуйте, чи є у вашій сім'ї психологічна свобода, чи може дитина вільно сказати про те, що іграшка їй не сподобалася. Якщо через свою відвертість дитина відчуває провину, сором, злість чи образ, це означає, що вона несе відповідальність за ваші почуття, емоції і ставлення до неї. Дайте дитині змогу мати претензії та говорити про її бажання, навіть якщо вони не збігаються з вашими.

Брак уваги

Якщо дитина хоче привернути увагу батьків чи педагога, зламавши якусь річ, вона зробить це, навіть якщо її потім покарають чи насварять. Така поведінка може свідчити, що дитина потребує спілкування, співчуття або підтримки, але не знає, як інакше сказати про це.

Рекомендації для батьків і педагогів. Сформуйте у дитини уявлення про те, як можна попросити про допомогу, щось розповісти чи запропонувати. Наприклад, розкажіть, що вона може сказати: «Нумо гратися», «Мені трохи сумно, поговоріть зі мною», «Допоможіть, будь ласка, впоратися із цим завданням». Проявляйте інтерес до дитини якомога частіше, а не лише тоді, коли вона вдається до радикальних способів, аби привернути вашу увагу.

Ігрові фантазії

Під час гри дитина може перетворити звичайну ляльку на пацієнта, який зламав руку чи ногу. Іншим разом дитина інсценізує аварію і, щоб надати грі реалістичності, ламає двері й пошкоджує капот іграшкового автомобіля.

Рекомендації для батьків. Не змінюйте одразу зламану іграшку на нову. Натомість запропонуйте дитині разом її відремонтувати. Підберіть для таких ігор недорогі іграшки.

Особливості темпераменту

Активна й надто чутлива дитина ледве стримує свої емоції, коли її щось не вдається. Вона здатна в одну мить розсердитися і щось розбити чи розірвати.

Рекомендації для батьків. Дайте дитині змогу побачити, до чого призводять її палкі емоції. А відтак запропонуйте їй альтернативні способи висловлювати почуття. Наприклад, мати під рукою спеціальний папір, який вона зможе порвати, коли її накриватимуть сильні емоції. Запропонуйте дитині звертатися по допомогу до дорослого, коли їй щось не вдається. Станьте прикладом для дитини: контролюйте себе й керуйте своїми емоціями. Сприймайте яскраві реакції дитини-холерика спокійно, і вона швидше заспокоїться.

Отже, здебільшого дитина ламає іграшки не тому, що надто розбещена і не цінує батьківську увагу чи марнує їхні гроші. Батьки та педагоги мають вміти бачити справжні мотиви поведінки дитини.